

Ympäristövaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023 (HE 154/2022 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisen lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: 27.10.2022.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- budjettineuvos Armi Liinamaa, valtiovarainministeriö
- ylijohtaja Tarja Haaranen, ympäristöministeriö
- ylijohtaja Leena Ylä-Mononen, ympäristöministeriö
- erityisasiantuntija Mikko Friipyöli, ympäristöministeriö
- johtava asiantuntija Minna Torkkeli, ympäristöministeriö
- luonnonvaraneuvos Heikki Granholm, maa- ja metsätalousministeriö
- tutkimuspäällikkö Riikka Venesjärvi, Luonnonvarakeskus
- pääjohtaja Leif Schulman, Suomen ympäristökeskus
- aluejohtaja Jouni Aarnio, Metsähallitus
- johtaja Jarmo Lindén, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
- professori Jaana Bäck, Suomen Luontopaneeli
- varapuheenjohtaja Peter Lund, Suomen ilmastopaneeli
- erityisasiantuntija Laura Hassi, Suomen Kuntaliitto
- johtaja Aija Tasa, Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry
- toimitusjohtaja Jouni Parkkonen, Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry
- johtaja, Elinkeinoasiat Anu Kärkkäinen, Rakennusteollisuus RT ry
- toimitusjohtaja Harri Hiltunen, Suomen Kiinteistöliitto ry
- ympäristöpäällikkö Paloma Hannonen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- ekonomisti Sakari Rokkanen, Suomen Vuokranantajat ry
- toiminnanjohtaja Anne Viita, Vuokralaiset VKL ry
- suojelujohtaja Jari Luukkonen, WWF Suomi

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp

- työ- ja elinkeinoministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Energiateollisuus ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Suomen opiskelija-asunnot SOA ry
- Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto ry
- Teknologiateollisuus ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hiilineutraaliustavoite, kestävä kehitys ja energiakriisi

Ympäristöministeriön hallinnonalan määrärahataso säilyy talousarvioehdotuksessa hyvänä, 336,6 milj. euroa, joka on 8 milj. euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa. Lisäksi Valtion asuntorahastosta varataan avustusvaltuuksiin 287,4 milj. euroa. Ympäristöministeriön hallinnonala toteuttaa osaltaan tavoitetta hiilineutraalista Suomesta edistämällä asumisesta ja rakennuksista aiheutuvan energiankäytön ja päästöjen vähentämistä, kaupunkiseutujen eheyttämistä, rakennuskannan energiatehokkuuden parantamista ja kiertotaloussuunnitelman toteuttamista. Talousarvioesityksessä hiilineutraalisuuteen liittyviä tavoitteita edistetään yhteensä noin 2,4 miljardilla eurolla. Määrärahat kohdentuvat useille hallinnonaloille, ja siksi kokonaisnäkömyksen muodostaminen on haastavaa. Valiokunta pitää hyvänä sitä, että talousarvioesityksen valmistelussa on kuitenkin erityisesti tunnistettu määrärahat, jotka edistävät hiilineutraaliustavoitetta. Näillä määrärahoilla edistetään muun muassa ympäristön ja luonnon hyvinvointia sekä luonnon monimuotoisuutta, vähennetään päästöjä, edistetään biotalousratkaisuja sekä kehitetään Suomea kohti vähähiilistä yhteiskuntaa.

Venäjänsä hyökkäyssota Ukrainassa on vaikuttanut energiakriisiin eskaloitumiseen ja monien raaka-aineiden saatavuuden niukkuuteen, joten ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tarpeelliset toimet fossiilisesta energiasta luopumiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi ovat nyt akuutteja. Yhteiskunnan lähiajan toimivuus on varmistettava samalla, kun tehdään rakenteellisia muutoksia pitkän tähtäimen kestävyuden saavuttamiseksi. Koska ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa tehdään ja toimeenpannaan keskeisesti myös muilla kuin ympäristöministeriön hallinnonalalla, on poikkihallinnollisella johdonmukaisuudella suuri merkitys. Strategisten kokonaisuuksien edistämiseksi on tärkeää, että toimintamäärärahat ja valmisteluresurssit kohdistetaan vaikuttavasti ja johdonmukaisesti. Energiakriisi on nyt akuutti, mutta pidemmällä aikavälillä panostukset ilmastonmuutoksen hillintään ja luontokadon torjuntaan tuottavat niihin sidotut rahat takaisin myös kustannustehokkuuden ja sitä kautta toimintaedellytysten ja kilpailukyvyn paranemisen kautta. On myös hyvä huomata, että irtautuminen Venäjän energiasta on Suomelle ajankohtaisessa tilanteessa helpompaa kuin monille muille EU:n jäsenmaille osin siksi, että toimia fossiilisesta energiasta luopumiseksi on jo aktiivisesti tehty.

Valiokunta pitää hyvänä, että talousarvioehdotuksessa jokainen hallinnonala arvioi myös osuutensa kestävästä kehityksestä ja Agenda2030-toimintaohjelman toteuttamisen näkökulmasta. Valio-

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp

kunta katsoo, että kestävä kehitys budjetoinnin kehittämisessä olisi potentiaalia tuoda nykyistä paremmin esiin tarvittavan hiilineutraaliustavoitetta edistävän rakennemuutoksen kokonaisuus ja myös sen myönteiset talousvaikutukset. Valiokunta korostaa tarvetta tarkastella kestävä kehitys toteuttamiseksi tarpeellisia rakenteellisia uudistuksia, jotka edistävät tavoitetta kokonaisvaltaisesti.

Talousarvioehdotuksessa todetaan, että julkinen talous ei ole kestävällä pohjalla, kun velkaa on jouduttu ottamaan poikkeuksellisten kriisien vuoksi paljon ja julkisen talouden menot ja tulot ovat rakenteellisesti epätasapainossa menolisäysten ja myös muiden tekijöiden, kuten väestön ikääntymisen johdosta. Samalla kun huoli julkisen talouden kestävydestä on perusteltu, on tärkeää tunnistaa tarve jatkaa pitkäjänteisesti johdonmukaisia toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja luontokadon estämiseksi pitkän ajan rakenteellisen kestävyuden varmistamiseksi myös tästä näkökulmasta.

Verotuksessakin tulisi paremmin ottaa huomioon sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä kehitys. Osana kestävä kehitys verouudistusta olisi tärkeää toteuttaa kaivosverouudistus. Tärkeää olisi myös edistää aiheuttaja maksaa -periaatteen sisällyttämistä lainsäädäntöön. Aiheuttamisperiaatteen mukaan aiheuttaja vastaa aiheuttamansa pilaantumisen kustannuksista. Pilaamisen lisäksi aiheuttamisperiaate on kuitenkin vain osin sisällytetty muuhun ympäristölainsäädäntöön sekä EU:ssa että Suomessa esimerkiksi maaperän osalta. Ympäristövastuudirektiivissä säädetään aiheuttamisperiaatteen osittaisesta soveltamisesta ympäristövahingon sattuessa, mutta sääntely koskee vain uudempia vahinkoja. Valiokunta toteaa, että se käsittelee parhaillaan ympäristövastuiden toissijaista rahoitusjärjestelmää koskevaa hallituksen esitystä (HE 183/2022 vp). Öljyntorjunta siirtyy muun pelastustoimen palveluiden järjestämisen ohella kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lähtien. Ympäristövahinkorahaston perustamisen ja öljysuojarahaston lakkauttamisen yhteydessä on pidettävä huolta öljyntorjunnan edellyttämän rahoituksen varmistamisesta hyvinvointialueille.

Kokonaiskestävyyttä edistävä rakenteellinen uudistushanke on myös viimeisteltävänä oleva ilmatoruokaohjelma, jonka tavoitteena on edistää ruokajärjestelmän ilmastokestävyttä. Ruokajärjestelmän päästöjä on mahdollista vähentää pitkällä tähtäimellä maankäytön ja ruokavalioiden muutoksilla. Luonnonvarakeskuksen mukaan tehokkain päästöjen vähennyskeino olisi turvemaiden poistaminen viljelystä, sillä niillä syntyy yli puolet maatalouden kokonaispäästöistä, vaikka osuus peltoalasta on vain noin 11 %. Kestävä kehitys periaatteen mukaan myös ruokajärjestelmää koskevien ratkaisujen tulee olla oikeudenmukaisia siten, etteivät haittavaikutukset muodostu liian raskaiksi millekään ihmisryhmälle tai hyvinvoinnin kannalta keskeisille elinkeinoille ja toimintoille. Kestävä ja toimiva ruokajärjestelmällä on tärkeä merkitys myös huoltovarmuuskäytännöstä osana kokonaisturvallisuutta, ja huomioon on otettava, että alkutuotannon heikko kannattavuus vaikeuttaa ilmastotoimia tiloilla.

Ilmastotoimet

Valiokunta korostaa, että Suomen päästötavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeistä on edistää toimia fossiilisen energian käytön ja prosessipäästöjen vähentämiseksi sekä maankäyttösektorin nettonielun vahvistamiseksi. Ympäristöministeriön hallinnonala vaikuttaa lukuisin toimin hiilineutraaliuden edistämiseen. Yksi keskeinen työkalu on keskipitkän aikavälin ilmastopoliti-

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp

kan suunnitelma (KAISU) sekä ilmastolain mukainen vuosittainen raportointi eduskunnalle ilmastopolitiikan tavoitteiden toteutumisesta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että talousarvioehdotuksessa suunnataan rahoitusta myös kuntien ja alueiden ilmastotyön vauhdittamiseen. Kunnat ja alueet ovat osaltaan tärkeitä toimijoita ilmastomuutoksen hillinnässä, ja on perusteltua tukea niiden toimeliaisuutta ja uusien työpaikkojen luomista. Valiokunta toteaa, että hallitus antaa lokakuussa esityksen ilmastolain muuttamiseksi, jolla ilmastolakiin ehdotetaan sisällytettäväksi kunnille velvoite laatia ilmastosuunnitelma. Valiokunta pitää tärkeänä, että talousarvioehdotuksessa suunnitelmien laatimista esitetään tuettavaksi 2,6 milj. eurolla. Tärkeitä ovat myös ilmastolakiin liittyvät määrärahat Ilmastopaneelin toimintaan, jolla varmistetaan tiedesihteeristön toiminta ja hankerahoitus sekä Saamelaisen ilmastoneuvoston toiminta.

Valiokunta pitää energiakriisin oloissa erityisen merkittävänä talousarvioehdotuksen avustuksia, joiden tavoitteena on vauhdittaa rakennusten energiatehokkuuden parantamista ja luopumista fossiilisen öljyn ja maakaasun käytöstä lämmityksessä ja siirtymisessä muihin lämmitysmuotoihin (35.20.56). Asuinrakennusten energiatehokkuusremontteja sekä kaukolämpöön siirtymistä esitetään tuettavaksi 69,1 milj. eurolla. Öljy- ja kaasulämmityksestä luopumisen tukeen pientaloissa esitetään 45,6 milj. euroa. Sähköautojen latausinfraan rakentamista asuinalueilla esitetään tuettavaksi 10 milj. eurolla. Fossiilisen öljyn ja maakaasun käytöstä luopuminen lämmityksessä edistää taakanjakosektorille asetetun kansallisen päästovelvoitteen saavuttamista vähentäen samalla tuontienergiariippuvuutta. Öljylämmitteisiä pientaloja on vielä noin 100 000 ja maakaasua lämmityksessä käyttäviä pientaloja noin 4 000. Öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseen pientalossa on mahdollista saada tukea myös rakennuksen energiatehokkuuden paranemiseen sidotusta energia-avustuksesta sekä kotitalousvähennyksestä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että pientalojen ohella on myös rajallinen määrä kaasulämmitteisiä kerrostaloja, joiden lämmitystavan nopeaa vaihtamista olisi tarpeen tukea. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan asunto-osaakeyhtiöiden tukeminen olisi periaatteessa mahdollista, mutta avustusten käyntiin saattaminen edellyttäisi avustujärjestelmän tietojärjestelmien muutoksia, mahdollisesti säädösmuutoksia ja todennäköisesti hieman lisäystä avustusten määrärahoihin ja avustusten käsittelyresursseihin.

Kun toimintaympäristöä sävyttävät monenlaiset epävarmuudet, on valtion toimien ennustettavuus entistäkin tärkeämpää. Siksi valtuuksissa tulee pyrkiä pitkäjänteiseen, ennustettavaan ja riittävään tasoon. Pysyvämmät tuet luovat ennustettavan investointiympäristön ja mahdollistavat siten isomman muutoksen rakennuskannan energiatehokkuudessa ja vähähiilisydessä. Valiokunta korostaa tarvetta antaa selkeä signaali pitkäjänteisestä tuesta energiatehokkuuden kannustamiseen ja energia-avustujärjestelmän kehittämiseen. Tällä hetkellä avustuksista päätetään lyhytaikaisesti ja määrärahat ovat usein loppuneet kesken.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen seuraukset energiamarkkinoilla ovat tuoneet suurta epävarmuutta tulevan talven energiansaannin häiriöttömyydestä. Komissio onkin esittänyt tiekarttaa korkeiden energian hintojen, erityisesti kaasun hinnan hillitsemiseksi ja energian toimitusvarmuuden turvaamiseksi, ja toimia sähkömarkkinan kehittämiseksi on suunnitteilla. Akuutissa tilanteessa on olennaista tehdä nopeasti helpoimmat toimet energian säästämiseksi. Lokakuussa alkanut valtakunnallinen energiansäästökampanja kannustaakin säättämään energiankulutusta ”as-

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp

tetta alemmas”. Tavoitteena on edistää tekoja energian säästämiseksi, kuten matalampi ajonopeus liikenteessä, huonelämpötilan säätäminen alemmaksi tai lämpimän käyttöveden säästeliäs käyttö. Pidemmän aikavälin tavoite on pysyvästi alhaisempi energiankulutus ja sähkön kulutushuippujen madaltaminen. Energian hinnannousu on jo ohjannut säästämiseen tehokkaasti, sillä Energiateollisuus ry:n mukaan kuluttajien sähkönkäyttö on elo—syyskuussa 2022 laskenut 13,5 % vuoden takaiseen verrattuna. Lisäksi yhä useampi on siirtynyt pörssisähköön, joka on lisännyt kysyntäjoustoja, mikä on hyvä asia myös sähköjärjestelmän kannalta. Valiokunta pitää energiansäästötoimia tärkeinä, mutta korostaa, että ne on toteutettava siten, ettei aiheuteta vahinkoa rakennuskannalle, joka voi johtaa terveydellisiin riskeihin. Näiden haasteiden hallitsemiseksi tarvitaan tiedollista tukea kiinteistöistä vastaaville, rakennusten omistajille ja tilojen käyttäjille.

Lupamenettelyjen sujuvuus ja kiertotalouden edistäminen

Venäjänsä energiasta irtautumisen nopeuttamiseksi on tärkeää varmistaa, että uusiutuvan energian investointihankkeiden ympäristöä koskevat lupa- ja arviointimenettelyt etenevät sujuvasti ympäristönsuojelun korkeasta tasosta tinkimättä. Valiokunta toteaa, että sen käsiteltävänä on parhailaan hallituksen esitys (HE 128/2022 vp) vihreiden investointien etusijaa koskevaksi määräaikaikaksi lainsäädännöksi, jolla vihreän siirtymän investointeja nopeutetaan tehostamalla ympäristölupien käsittelyä. Vihreää siirtymää tukevan rakentamisen viranomaiskäsittelyiden vauhdittamiseen kunnissa ja maakuntien liitoissa ehdotetaan avustuksia 2,5 milj. euroa. Muilla hallinnonaloilla aluehallintovirastoille ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille sekä hallintotuomioistuimille esitetään määräajaksi merkittävästi lisää henkilöstöresursseja investointien viranomaiskäsittelyjen nopeuttamiseen. Valiokunta pitää henkilöresurssien vahvistamista erittäin merkityksellisenä korostaen, että osaamisen varmistaminen edellyttää kuitenkin pitkäjänteistä rahoitusta, sillä korkeatasoista asiantuntemusta ei voida kasvattaa lyhytaikaisen rahoituksen turvin eikä saada rekrytointiin kuluvan ajan johdosta kovin nopeasti käyttöön. Valiokunta korostaa myös, että pitkällä tähtäimellä tehokkuushyötyjä saataisiin parhaiten, jos ympäristölupahallinto olisi keskitetty hallinnollisesti yhteen valtakunnalliseen viranomaiseen.

Valiokunta korostaa yleisesti energiansäästön ja resurssitehokkuuden parantamisen merkitystä sekä kiertotaloustoimien synergiaetuja ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Talousarvioehdotuksessa valtakunnallisen kiertotalouden edistämishankkeen toteuttamiseen ehdotetaan 1 milj. euron määrärahaa. Ympäristöministeriön hallinnonalan tehtävänä on luoda muutostoiminnalle edellytyksiä ja edistää siten yhteiskunnan eri toimijoiden konkreettisia toimia hiilineutraalin kiertotalousyhteiskunnan toteuttamiseksi. Tarvittavat ratkaisut syntyvät usein eri osaamisten ja organisaatioiden rajapinnoilla, joten yhteistyötä kiertotalouden saralla tulee vahvistaa. Toimia kiertotalouteen siirtymiseksi vauhditetaan niin kiertotalousohjelman, muovitiekartan ja valtakunnallisen jätesuunnitelman toimia toteuttamalla kuin lainsäädäntöä ja vapaaehtoisia sopimuksia sekä sähköisiä alustoja ja tietojärjestelmiä kehittämällä. Kiertotaloutta toteutetaan myös ravinteiden kierrätysohjelman (RAKI) ja Suomen kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman ravinnekierrätyksen investoinnin toimeenpanon kautta.

Valiokunta korostaa, että kiertotalouden toimintamalleilla tehostetaan ja vähennetään luonnonvarojen käyttöä, mutta niiden vakiinnuttaminen edellyttää riittävästi resursseja pitkäjänteiseen ja strategiseen työhön ja rahoituksen riittävyys tulee siksi turvata. Siirtymä kiertotalouteen voi tukea osaltaan myös huoltovarmuutta. EU:n Kiertotalouden toimenpideohjelma lainsäädäntöaloit-

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp

teineen on laaja kokonaisuus, jossa keskeisiä sektoreita ovat tekstiilit ja rakentaminen, joille suunnataan erilaisia toimia. Lisärahoitus on tarpeen muun muassa kiertotalouden vapaaehtoisiin green deal- hankkeisiin ja osaamisverkoston rakentamiseen. Kiertotalouteen liittyy suuria mahdollisuuksia, mutta rakenteelliset muutokset ovat välttämättömiä siirtymän aikaansaamiseksi. Kierrätetyn raaka-aineen sisämarkkinoiden luomiseksi on tärkeää selvittää lainsäädäntöjen rajapintoja kiertotalouden esteiden poistamiseksi. Myös erilaisten lupa- ja hyväksymiskäsittelyjen sujuvuutta parantamalla voidaan edistää kiertotaloutta. Kiertotalouden edistäminen edellyttää lainsäädännön uudistamisen ohella myös yrityksiltä uudenlaisia toimintatapoja ja sopimusjärjestelyjä. Lainsäädännöllä voidaan vaikuttaa kysyntään ja luoda ennakoitava ja vakaa toimintaympäristö. Nykytilanteessa näin ei usein ole, vaan esimerkiksi CE-merkintää koskeva sääntely estää käytännössä tehokkaasti rakentamisen alalla kierrätettävien ainesosien käyttöä. Keskeisiä haasteita rakennusosien uudelleenkäytölle on rakennusosien kelpoisuuden osoittaminen uudessa rakennuskohteessa. Rakennustuoteasetus ja CE-merkinnän vaatimus on säädetty uusien rakennustuotteiden valmistuksen näkökulmasta, ja EU:ssa harmonisoidut standardit eivät sovellu sellaisinaan uudelleenkäytettävien rakennusosien suoritustasojen ja niiden pysyvyyden arviointiin, koska ne sisältävät valmistuksen aikaisia laadunvalvonnavaatimuksia, joita ei voida tehdä uudelleenkäytettävän rakennusosan kohdalla.

Valiokunta korostaa tarvetta jatkaa toimia materiaali- ja resurssitehokkuuden parantamiseksi uudisrakentamisessa ja korjaamisessa, vähähiilisen rakentamisen tiekartan toimeenpanemiseksi ja rakennuksen elinkaaren aikaiseen hiilijalanjälkeen perustuvan säädösohjauksen kehittämiseksi. Valiokunta toteaa, että sen käsiteltävänä on parhaillaan talousarviosidonnaisena lakina hallituksen esitys rakentamislaki (HE 139/2022 vp).

Luonnonsuojelu ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen

Talousarvioehdotuksessa jatketaan monipuolisesti tarpeellisia toimia luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi. Valiokunta pitää merkittävänä sitä, että luonnonsuojeluun kohdennettu vuosittain keskimäärin yli 100 milj. euron lisäpanostus jatkuu ja siten toimia luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi voidaan jatkaa tarvittavalla tasolla. On myös myönteistä, että luontokadon aiheuttama uhka on nostettu useilla hallinnonaloilla keskeisiin toimintaympäristön muutoksiin ja usealla hallinnonalalla mainitaan myös tavoite luontokadon pysäyttämisestä. Niin ilmasto- kuin luontopolitiikassa tavoitteiden saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä, hallituskaudet ylittävää työtä. Luonnonsuojelu ja luonnontilan parantaminen tulee ottaa laaja-alaisesti huomioon kaikilla politiikkasektoreilla, jotta tavoitteita voidaan edistää mahdollisimman kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti. Luonnonsuojelulakiehdotus (HE 76/2022 vp), joka on parhaillaan valiokunnan käsiteltävänä, edistää merkittävästi luonnon monimuotoisuuden turvaamisen tavoitetta. Lakiehdotukseen sisältyvät luonnonsuojelun tietojärjestelmän sekä ekologisen kompensaaation rekisterin käyttöönotto, hallinta ja valvonta edellyttävät kuitenkin riittävien resurssien kohdentamista. Valiokunta katsoo, että tiedepaneelien vakinaistaminen edistää pitkäjänteisen, johdonmukaisen politiikan toteuttamista. Ilmastopaneeli on jo vakiinnuttanut roolinsa ilmastopolitiikan suunnittelun ja sitä koskevan päätöksenteon tukena ja Luontopaneelin vastaava rooli vakiinnutetaan hallituksen esityksessä luonnonsuojelulaksi.

Valiokunta painottaa, että akuutissa tilanteessa Venäjän energiasta irtautuminen, puuntuonnin loppuminen Venäjältä ja fossiilisesta energiasta luopuminen tavoiteltaessa hiilineutraaliutta

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp

vuonna 2035 lisäävät painetta metsien käytön kasvuun, mikä vaikuttaa monimuotoisuuteen ja maankäyttösektorin nettonieluun. Siksi on tärkeää muodostaa kokonaiskuva kestävästä biotalouden reunaehdoista investointien ohjaamiseksi tavalla, joka ottaa huomioon kokonaiskestävyyden ja luonnon monimuotoisuudesta huolehtimisen. Lisätutkimusta tarvitaan erityisesti heikentyneessä tilassa olevista elinympäristöistä ja ennallistettavista alueista samoin kuin ennallistamistoimenpiteiden vaikutusten suorista ja välillisistä kustannuksista ja hyödyistä. Kokonaisvaltainen arviointi olisi tärkeää myös esimerkiksi puun saatavuuden muutosten vaikutuksista metsäsektorin arvonnäkökulmaan, kerrannaisvaikutuksiin yhteiskunnassa sekä työllisyyteen.

Valiokunta huomauttaa, että komission julkaisema ehdotus asetukseksi luonnon ennallistamisesta (U 76/2022 vp) lisää osaltaan painetta tehostaa luonnonhoidon lisäämistä ja monimuotoisuuden suojelua sekä ennallistamistoimien tekemistä ja yleisellä tasolla tietopohjan parantamista. EU:n laajuinen sääntely edellyttää hyvää tietopohjaa ja kattavia vaikutusarviointoja, ja siten tietopuutteiden paikkaaminen parantaa myös mahdollisuuksia vaikuttaa tietopohjaisesti asetusehdotuksen valmisteluun. Valtioneuvoston kannan mukaan asetusehdotuksessa kaikki ne luontotyypin esiintymät, joiden tilaa ei tunneta, tulkitaan heikentyneiksi. Tämä johtaisi kustannustehottomaan, epätarkoituksenmukaiseen toimien kohdentamiseen. Kaiken kaikkiaan asetusehdotus sisältää tällä hetkellä Suomelle suhteettoman raskaita valtiontaloudellisia kustannuksia, joiden välttämiseksi tarvitaan kattavia vaikutusanalyyskejä, riittävän liikkumavaran ja jouston turvaamista sekä toimien kohdentamista kustannustehokkaimmalla tavalla kansalliset erityispiirteet huomioon ottaen.

Talousarvioehdotuksessa maanomistajien vapaaehtoiseen suojelutarjouksiin perustuvaan METSO-ohjelmaan eli Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaan esitetään noin 22 milj. euroa. METSO-ohjelman ulkopuolisten metsien suojeluun esitetään kuusi miljoonaa euroa lisärahoitusta. Valiokunta pitää tilannetta hyvänä, sillä METSO-ohjelma on edennyt ympäristöministeriön osalta aikataulussaan. Arvokkaita metsäalueita koskevasta suojelutavoitteesta vuoteen 2025 mennessä on nyt toteutettu noin 90 % eli reilut 86 000 hehtaaria.

Ympäristö- ja maa- ja metsätalousministeriön yhteiseen Helmi-elinympäristöohjelmaan esitetään rahoitusta 20,4 milj. euroa. Ohjelman toimet perustuvat maanomistajien vapaaehtoisuuteen. Helmi-ohjelma on samalla keskeinen osa YK:n biodiversiteettisopimuksen mukaista kansallista luonnon monimuotoisuuden suojelun strategiaa ja toimintaohjelmaa ja täyttää myös osaltaan EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteita. Luontoinventointien ja kunnostussuunnitelmien teon jälkeen konkreettiset toimet ovat edenneet merkittävästi, kun soita on suojeltu 3 200 hehtaaria ja eri elinympäristöjä kunnostettu yli 3 900 hehtaaria. Metsäkohteiden lisäksi ohjelmassa on kunnostettu purouomia useita kilometrejä ja poistettu kalojen kulkua haittaavia vaellusesteitä. Helmi-elinympäristöohjelman toimeenpano jatkuu suojelemalla ja ennallistamalla soita sekä kunnostamalla ja hoitamalla uhanalaisia luontotyyppisiä, kuten perinnebiotooppeja, lintukosteikkoja, rantoja, pienvesiä, lehtoja ja muita metsäisiä ympäristöjä.

Valiokunta toteaa, että metsien kestävä käyttö edellyttää talouden, luonnon monimuotoisuuden ja ilmastovaikutusten yhteensovittamista. Luonnonsuojelussa tulee edelleen vahvistaa metsätalouden luonnonhoitotoimien tukemista muun muassa vapaaehtoiseen markkinoihin tai taloudellisiin kannustimiin perustuen. On tärkeää huomata, että nämä toimet tukevat myös vesien- ja ympäristönhoidon tavoitteita.

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp

Huomattava korotus Metsähallituksen Luontopalvelujen perusrahoitukseen vuodesta 2020 alkaen sekä kertaluontoiset tulevaisuusinvestoinnit ovat vahvistaneet Luontopalvelujen toiminta-edellytyksiä. Luontopalvelut panostaa valtion hallinnassa olevien luonnonsuojelualueiden hoitoon, luonnontilan ennallistamiseen sekä lajien ja luontotyyppien inventointiin ja seurantaan ja on siten keskeisesti tukemassa lajien ja luontotyyppien uhanalaistumiskehityksen pysäyttämistä ja EU:n biodiversiteettistrategian kansallista toimeenpanoa. Nykyisellä määrärahasolla voidaan arvioida, että kansallispuistojen ja muiden suojelualueiden rakenteiden korjausvelka saadaan pääosin hallintaan vuoden 2023 loppuun mennessä. Valiokunta korostaa, että korona-aikana voimakkaasti kasvaneet kävijämäärät kansallispuistoissa ja retkeilyalueilla ovat jääneet osin pysyviksi, millä on myös aluetaloudellisesti suurta merkitystä. Alueiden kestävyys ja luontoarvojen turvaaminen edellyttävät kuitenkin sitä, että kävijöiden ohjaaminen, reitit ja retkeilyä palvelevat rakenteet pidetään kunnossa.

Vesiensuojelu

Vesiensuojelutyö on haastavaa, sillä ilmastonmuutoksen johdosta lisääntyneet sateet ja leudot talvet lisäävät ravinnekuormitusta vesiin, minkä seurauksena jo toteutettujen vesiensuojelutoimien vaikuttavuus heikkenee. Ravinne- ja kiintoainekuormitusta on saatu pienennettyä, mutta vesien hyvää tilaa ei saavuteta ilman lisätoimenpiteitä. Haasteellisia ovat erityisesti rannikkovedet, jokivesistöt ja pienvedet. Vesien- ja merenhoitosuunnitelmat muodostavat perustan pitkäjänteiselle vesiensuojelutyölle ja sisältävät toimenpiteitä kaikille toimialoille. Onnistumisen edellytyksenä on osaaminen, yhteistyö ja sitoutuminen sekä riittävän rahoituksen varmistaminen. Vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toimeenpanon pitkäjänteisyys ja johdonmukaisuus on myös sidosryhmien ja hanketoimijoiden kannalta on hyvin tärkeää. Vesiensuojelutyössä olennaista on löytää käytännön ratkaisuja toimialakohtaisiin haasteisiin vesistöihin päätyvän ravinne- ja haitallisten aineiden kuormituksen vähentämiseksi.

Vesiensuojelun tehostamisohjelmaan esitetään rahoitusta ympäristöministeriön hallinnonalalla yhteensä 12 milj. euroa. Ohjelmassa tuetaan peltojen kipsikäsittelyä, maa- ja metsätalouden sekä kaupunkien vesienhallintaa ja vesistökuunnostuksia sekä selvitetään uusien menetelmien soveltuvuutta ja vaikuttavuutta. Vesien- ja ympäristönhoidon tukemisen määrärahasta (47,8 milj. euroa) käytetään 30 milj. euroa ravinne- ja energiaomavaraisuuden parantamiseen ravinteita kierrättämällä. Määrärahalla tuetaan TKI- ja investointihankkeita, joissa kehitetään ja otetaan käyttöön yhdyskuntien jätevesien ja sivuvirtojen hyödyntämätön ravinnepotentiaali sekä parannetaan jätevesien käsittelyn energiatehokkuutta. Tutkimuksen, kehityksen ja innovaatiotuen osuus lisäyksestä on 12 milj. euroa ja investointitukien osuus 18 milj. euroa. Kipsin peltolevitystä jatketaan 5 milj. eurolla sille soveltuvilla rannikon valuma-alueilla. Valiokunta pitää rahoitusta kannatettavana, sillä kipsikäsittely vähentää fosforin ohella orgaanisen hiilen huuhtoutumista ja ylläpitää peltomaan hiilivarastoa. Sopivissa kohteissa tulisi mahdollistaa myös kuitulietteiden ja rakennekalkin käyttö osana maatalouden vesiensuojelun nopeavaikutteisia toimenpiteitä.

Saaristomeren alueen vesiensuojelutoimenpiteet sisältyvät Varsinais-Suomen vesienhoidon alueelliseen toimenpideohjelmaan vuosille 2022—2027. Maatalouden toimenpiteiden osuus kustannuksista on yli 90 %, ja niitä on tarkennettu kesäkuussa 2022 valmistuneessa Maatalouden vesiensuojelun tiekartassa. Tiekartan mukaan rahoitustarve vuodesta 2024 alkaen on noin 18 milj. euroa vuodessa. Vesiensuojelun tehostamisohjelmaan esitetään rahoitusta ympäristöministeriön

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp

hallinnonalalla 12 milj. euroa, josta rahoitetaan myös Saaristomeriohjelmaa. Toimet Saaristomeren poistamiseksi hotspot-listalta ovat välttämättömiä, mutta toimia on suunnattava myös heikentyneiden rannikkovesien ja jokien tilan sekä pienvesien tilan parantamiseen. Tärkeitä toimia ovat myös kalojen vaellusesteiden purkaminen ja lisääntymisalueiden kunnostaminen. Näin voidaan parantaa virtavesielinympäristöjen tilaa ja samalla tukea paikallista työllisyyttä ja lisätä virkistysarvoja.

Ravinteiden kierrätykseen esitetään 31 milj. euron määrärahaa. Valiokunta pitää tärkeänä tätä panostusta, jolla tuetaan erityisesti ravinne- ja energiaomavaraisuutta parantavia hankkeita eli kehitetään ja otetaan käyttöön yhdyskuntien jätevesien ja sivuvirtojen hyödyntämätön ravinnepotentiaali sekä parannetaan jätevesien käsittelyn energiatehokkuutta.

Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (35.01.65)

Laaja-alaisesti yleisavustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille sekä asunto- ja rakennusalan järjestöille tarkoitettu määrärahaesitys on 2,13 milj. euroa, joka on 350 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Määrärahalla tuetaan myös esimerkiksi saariston ympäristönhoitoa ja jätehuoltoa. Valiokunta pitää määrärahaa pienenä, mutta tärkeänä tapana tukea kansalaisyhteiskunnan roolia ja järjestöjen merkittävää työtä käytännön tasolla. Valiokunta toteaa, että määräraha on teknisistä syistä nykyistä pienempi, koska eduskunnan tekemät lisäykset ovat aina kertaluonteisia. Valiokunta esittää, että määräraha nostetaan kuluvan vuoden tasolle.

Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on lisännyt energian ja elintarvikkeiden hintoihin kohdistuvia nousupaineita ja siten inflaatiopainetta. Kuluttajien ostovoima heikkenee ja korkojen nousu on alkanut. Energian hinnan nousun ohella rakennuskustannukset ovat nousseet yli 9 % alkuvuodesta. Ennätystasolla olevan asuntorakentamisen arvioidaan alenevan lähemmäs vanhaa normaalia, mutta mitään romahdusta ei kuitenkaan pidetä todennäköisenä. Asumisen ja rakentamisen kulut kuitenkin nousevat energia-, ylläpito- ja korkokulujen nopean nousun myötä. Korkea hintataso ja epävarmuudet hiljentävät asuntorakentamista, paine vastikkeiden ja vuokrien nousuun kasvaa ja asumistukimenot tulevat entisestään kasvamaan vastaavasti. Asumisen, liikkumisen ja ruoan kallistuminen heikentävää kuluttajien ostovoimaa ja johtaa yleisten talousnäköymisen heikkenemiseen. Valiokunta toteaa, että talousarvioehdotuksessa asumistuen arviomääräraha (talousarvion ulkopuolinen) on jo kuluvaa vuotta suurempi, 1 676 200 000 euroa (33.10.54.). Hallitus myös antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain ja yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamiseksi.

Valiokunta pitää asuntorahastosta osoitettavia vuosittaisia valtuuksia riittävinä ja johdonmukaisina. Valiokunta toteaa, että asumisen tuet ovat edelleen ennätystasolla. Talousarvioehdotuksessa korkotukivaltuus on 1 950 milj. euroa, joka mahdollistaa noin 10 000 asunnon rakentamisen. Valtion tuen kunnallistekniikan rakentamiselle (25 milj. euroa) ja vuokra-asuntotuotannon käynnistysavustuksiin (39 milj. euroa) MAL-sopimuskunnissa esitetään jatkuvan. Valtaosa valtion tukemasta asuntotuotannosta kohdistetaan suurimpiin kasvukeskuksiin, erityisesti Helsingin seudulle. Valiokunta korostaa, että asuntokannan kehittäminen ja korjausrahoituksen saatavuus on erittäin tärkeää varmistaa keskisuurilla kaupunkiseuduilla. ARA-tuotantoa keskitetään pääasias-

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp

sa kasvukeskuksiin ja niille alueille, joilla sille katsotaan olevan pitkäaikaista tarvetta ja joille sillä on suurin vaikuttavuus. On selvää, että myös keskisuurten kaupunkien keskeisimmillä sijainneilla voi olla tarvetta uusille ja esteettömille asunnoille, jotka palvelevat erityisesti syrjemmiltä alueilta muuttavia ikääntyneitä henkilöitä. Toimiva keino näiden alueiden kehittämiseen voisi liittyä liikenteen ja asumisen yhteensovittamiseen käytössä olevia MAL-sopimuksia kevyemmillä sopimuksilla maakuntien keskuskaupunkien kanssa.

Erityisryhmien asuntojen rakentamista ja korjaamista esitetään tuettavaksi korkotukilainoituksen lisäksi investointiavustuksilla, joiden valtuutta esitetään nostettavaksi 120 milj. euroon kohdentamalla avustukset pääosin hissien jälkiasennusten ja vanhusten ja vammaisten asuntojen korjausten tukemiseen sekä opiskelija-asuntoihin. Valiokunta pitää tasoa hyvänä, sillä myöntövaltuuden arvioidaan riittävän hyvin ja kattavan myös opiskelija-asuntohankkeiden tarpeet.

Korjausavustuksiin esitetään yhteensä 21,4 milj. euroa, mikä yhdessä siirtyvien korjausavustuserärahajon kanssa mahdollistaa, että avustuksia myönnettäisiin hieman enemmän kuin viime vuosina. Väestöltään vähenevillä alueilla avustukseen arava- ja korkotukivuokra-asuntojen kunnostamiseen ikääntyneille sopiviksi esitetään 5 milj. euroa.

Tärkeä on myös asumisneuvonnan laajentamiseen esitettävä 4,3 milj. euroa, jolla tuetaan osaltaan tavoitetta asunnottomuuden poistamisesta. Valiokunta toteaa, että se käsittelee parhaillaan hallituksen esitystä asumisneuvonnan tuesta kunnille 2023—2027 (HE 129/2022 vp), jolla asumisneuvonta ja asumiseen liittyvä talousneuvonta laajennetaan koskemaan sekä yksityisissä vuokra-asunnoissa asuvia että omistusasunnoissa asuvia. Avustus kohdennetaan jo olemassa olevan asumis- ja talousneuvonnan laajentamiseen ja uuden neuvonnan kehittämiseen kaikille asumisessaan tukea tarvitseville asukkaille. Asumisneuvonnan määrärahasta myönnetään mainitun hallituksen esityksen mukaisia avustuksia. Asumisneuvonnan avulla voidaan huomattavasti vähentää vuokraveloista ja hädöistä aiheutuvia kustannuksia sekä ehkäistä asunnottomuutta.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän avulla on tavoitteena tehostaa ja sujuvoittaa kaavoitus- ja rakentamislupaprosesseja. Talousarvioesityksen 2,3 milj. euron määrärahalta (35.20.04) mahdollistetaan tietojärjestelmän laajaa käyttöönottoa jatkamalla yhteentoimivuustyötä rakennetun ympäristön tiedonrakenteiden harmonisoimiseksi yksityisen ja julkisen sektorin välisenä yhteistyönä, rakentamalla valtakunnallisten tietovarantojen välisiä integraatioita ja siirtymällä toteutuksen ylläpitovaiheeseen. Kunnille ja maakuntien liitoille esitetään myönnettäväksi avustuksia enintään 2,9 milj. euroa uusien digitaalisten toimintatapaa edistävien velvoitteiden aiheuttamien muutosten kustannuksiin. Valiokunta toteaa, että se käsittelee parhaillaan hallituksen esitystä rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (HE 140/2022 vp), jolla luodaan rakennetun ympäristön digitaalinen tietovaranto. Valiokunta tulee arvioimaan, onko määräraha riittävä, sillä lakiesitys edellyttää rakennetun ympäristön tietojen välittämistä valtion tietovarantoon tiettyjen tietomallien mukaisina. Tämä vaatimus aiheuttaa laajoja muutoksia kuntien asiointipalveluihin, tuotantjärjestelmiin, rekistereihin ja niiden integraatioihin. Lisäksi se edellyttää lukuisten rajapintojen avaamista useista kuntien järjestelmistä.

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Ympäristövaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 20.10.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Hanna Kosonen kesk

jäsen Petri Huru ps

jäsen Mai Kivelä vas

jäsen Johan Kvarnström sd

jäsen Sheikki Laakso ps

jäsen Kai Mykkänen kok

jäsen Mikko Ollikainen r

jäsen Mauri Peltokangas ps

jäsen Juha Sipilä kesk

jäsen Saara-Sofia Sirén kok

jäsen Hussein al-Taeed sd

jäsen Katja Taimela sd

jäsen Mari-Leena Talvitie kok

jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp Eriävä mielipide 1

Eriävä mielipide 1

Perustelut

Ensi vuonna alijäämä kääntyy uudelleen kasvuun talouskasvun hidastuessa. Myös tulevina vuosina julkinen talous pysyy selvästi alijäämäisenä. Julkisyhteisöjen tulojen ja menojen välisen rakenteellisen epätasapainon vuoksi julkisessa taloudessa on mittava kestävyysvaje. Talouden näkymät ovat heikentyneet edelleen kevään jälkeen. Venäjän aloittaman hyökkäyssodan jatkuminen Ukrainassa lisää niin ikään epävarmuutta. Myös energiasiirtymä on nopeutumassa, mikä aiheuttaa ainakin lyhyellä aikavälillä kustannuksia. Haasteellisesta taloustilanteesta huolimatta hallitus jatkaa jääräpäisesti valitsemallaan tiellä, eli se harjoittaa yhä ylikireää ilmastopolitiikkaa, mikä tulee maksamaan sekä maamme perusteellisuudelle että kansalaisille paljon niin asumisen, elämisen kuin liikkumisenkin suhteen. Osattomaksi tästä hallituksen politiikasta ei jää myöskään maa- ja metsätaloussektori.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä haluaa panostaa Suomeen ja suomalaisiin tarjoamalla maallemme uuden, paremman sekä oikeudenmukaisemman suunnan, ei ainoastaan ensi vuodelle vaan myös yli vaalikausien ulottuvalle ajalle. Tämä edellyttää rakenteellista uudistusta ja uudenlaista ajattelua, jotta nykyiset epäkohdat yhteiskunnassamme voidaan korjata ja kansalaisia jakava eriarvoistumiskehitys pysäyttää etenkin ylikireän ilmastopolitiikan ja puhtaasti ideologisten vihervaateiden osalta.

Toisin kuin hallituksella, perussuomalaisten eduskuntaryhmän politiikan ytimessä ja sen lähtökohdana on aina suomalaisten kansallinen etu. Ketään ei jätetä yksin. Kaikille suomalaisille taataan hyvät edellytykset menestymiseen työn ja yrittämisen kautta. Puolustamme myös toiminnallemme kotimaisten yritysten kilpailukykyä ja huoltovarmuutta.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä oudoksuu kovasti sitä, että lähes kaikissa talousarvion toimenpiteissä on huomioitu niiden ilmastovaikutukset ylikireää ilmastopolitiikkaa mukaillen. Hallitusohjelman mukaan energia- ja ilmastopolitiikan päästövähennystavoitteiden on vastattava kansalliseen hiilineutraaliustavoitteeseen, jonka mukaan Suomen tulee olla hiilineutraali vuonna 2035, vaikka se vaatii laaja-alaisia toimenpiteitä, joissa kärsijänä on Suomen kansa sekä kotimainen elinkeinoelämä, jolle hallituksen toimet aiheuttavat suoranaista kilpailukykyhaittaa.

Tämän johdosta sekä valiokuntaryhmä että eduskuntaryhmä esittävät, että ainoa tie ulos Venäjän hyökkäyssodan synnyttämästä energiakriisistä on vihreän siirtymän keskeyttäminen ja sinivalikoisen siirtymän ottaminen sen tilalle. Perussuomalaiset eivät tule hyväksymään mitään vihreiden investointien kiihdytyskaistaa, jossa vihreän siirtymän investointeja nopeutetaan tehostamalla ympäristölupien ja ympäristöllisten arviointien käsittelyä ohi muiden investointien. Tässä on yhteisiä hankkeita YM:n ja MMM:n kesken. Tämän johdosta edellytämme, että epämääräisiin edellä mainittuihin ilmastoprojekteihin vaalikauden aikana tehdyt rahalliset lisäykset poistetaan.

Perussuomalaiset on huolissaan etenkin metsäteollisuudelle tulossa olevista lisärajoitteista ja -vaateista mm. luonnonsuojelualueiden hankintojen ja perustamisten kautta (ml. luonnonsuojelualan perustamisen mahdollisuus ilman maaomistajan lupaa), jotka vaikuttavat nekin vienti-

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp
Eriävä mielipide 1

teollisuuden kilpailukykyyn — varsinkin, kun teollisuus ajetaan muutoinkin ahtaalle energia- ja ilmastopoliittisilla toimenpiteillä. Lisäksi istuva hallitus luo omilla ilmastopoliittisilla lisäkierityksillä epävarmuutta sekä ennakoimattomuutta sektorille kokonaisuudessaan.

Valiokuntaryhmä pitää myös välttämättömänä, että ensi talvena Suomessa pitää ottaa käyttöön kaikki keinot, kuten hiilivoimalat. Myös turvetta pitää käyttää, jotta ensi talvena olisi riittävästi kohtuuhintaista energiaa, kuten sähköä. Silloin lyhyen tähtäimen ilmastotavoitteet siirtyvät hie-man kauemmaksi. Tulee myös muistaa, että EU tavoittelee hiilineutraaliutta vasta vuoteen 2050 mennessä, ja siltikin hallitus pyrkii tavoitteeseen jo vuonna 2035 eli jopa 15 vuotta EU:ta aikai-
semmin. Tähän liittyen valiokuntaryhmä huomauttaa, että näillä näkymin edes EU ei tule pääse-
mään omaan vuositavoitteeseensa.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä haluaa, että asiat laitetaan tärkeysjärjestykseen. Tällä hetkel-
lä sähkö on niin kallista, että se vaikuttaa myös vihreisiin investointeihin. Koska energian hinta
vaikuttaa kaikkeen, emme voi ikään kuin noukkia "rusinoita pullasta", vaan tulee katsoa kokonai-
suutta, ja se kokonaisuus tarvitsee nyt sinivalkoista siirtymää.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 20.10.2022

Petri Huru ps
Sheikki Laakso ps
Mauri Peltokangas ps

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp
Eriävä mielipide 2

Eriävä mielipide 2

Perustelut

Marinin hallituksen talousarvioesitys on suuruudeltaan ennätysellinen, yhteensä 80,5 miljardia euroa. Alijäämä on 8 miljardia euroa. Ennätysmäisestä velantotosta ja budjetista huolimatta talousarviossa ei ole onnistuttu tekemään valintoja ja tarvittavia uudistuksia, joilla saavutettaisiin edes hallitusohjelmassa määritetyt ilmasto- ja luontotavoitteet. Julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen piti hallituksen julkisen talouden kestävyystiekartan tavoitteen mukaan saada taasaantumaan vuosikymmenen puoliväliin mennessä. Sen sijaan valtiovarainministeriön mukaan velkasuhde kasvaa koko ennustejakson ajan lukuun ottamatta kuluvaan vuotta, kun inflaation vaikutus pienentää velkasuhdetta hieman.

Talousarvioesityksessä olisi pitänyt pystyä tekemään selkeämpiä valintoja, jotta rahoitus suuntautuisi aidosti vaikuttaviin kohteisiin. Nyt tuleville sukupolville jää ilmasto- ja luontokriisin ratkaisemisen lisäksi myös massiivinen velkataakka.

Panostukset puhtaasti Saaristomeren puolesta

Saaristomeren tila on heikko. Kyseessä on ainoa alueemme Helcomin Hotspot-listalla. Tilanne olisi asiantuntijoiden mukaan parhaiten korjattavissa, jos toimet keskitettäisiin vaikuttaviin toimenpiteisiin. Lounais-Suomen siipikarja- ja sikatalouden ravinnevalumat kuuluvat koko Itämeren alueella suurimpiin leviä ruokkivan fosforin lähteisiin.

Kipsin peltolevityksen jatkaminen rannikoiden valuma-alueilla vähentää fosforin ja orgaanisen hiilen huuhtoutumista vesistöihin. Rahoituksen jatkamiselle tulevaisuudessa on selkeät perusteet. Kipsinlevityksen kuljetustuen tarkasteleminen olisi ollut aiheellista budjetin yhteydessä. Lisäksi olisi ollut tarpeen edistää rahoitusmahdollisuuksia laajemmin myös muiden maanparannusmenetelmien, kuten rakennekalkin ja kuitujen, hyödyntämiseksi.

Yksi esille noussut toistaiseksi hyödyntämätön mahdollisuus on järviruo'on niittäminen. Laajojen järviruokomassojen oikea-aikainen niitto olisi yksi keino ravinnekuormituksen vähentämiseksi ja luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi. Biomassa olisi mahdollista myös hyödyntää kiertotalousperiaatteiden mukaisesti. Valtioneuvosto ei kuitenkaan ole varannut talousarvioesityksessään toimiin rahoitusta.

Biodiversiteetin vaaliminen vaatii riittävät resurssit Helmi- ja METSO-ohjelmille

Kokoomus kiinnittää huomiota siihen, että valtioneuvoston talousarvioesityksessä Helmin ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman METSON toimeenpanoon ja suunnitteluun varatut rahat pienenevät 10 miljoonaa euroa. METSO on tuottanut hyviä tuloksia Etelä-Suomen arvokkaiden metsäkohteiden vapaaehtoisessa suojelussa. Luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttämiseksi ja suotuisan tilan turvaamiseksi vuoteen 2030 mennessä on erittäin tärkeää varmistaa Helmi-elinympäristöohjelman ja METSO-ohjelman rahoituksen tarkoituksenmukainen taso sekä toteut-

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp Eriävä mielipide 2

taa EU:n biodiversiteettistrategian sitoumukset. Vapaaehtoisen METSO-ohjelman malli voitaisiin laajentaa koskemaan kaikkia elinympäristöjä. Tämä edellyttää lisäresursointia.

Hallituksen kannattaessa samaan aikaan EU-komission velvoittavaa ennallistamisasetusta vapaaehtoiseen toimiin perustuen on epäloogista, että hallitus vähentää maan- ja metsänomistajien vapaaehtoisen suojelun määrärahoja.

Vihreän siirtymän investointien luvitus

Kokoomus suhtautuu kriittisesti hallituksen esitykseen vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä. Esityksen keskeinen tavoite on vihreän siirtymän eräiden investointien edistäminen nopeuttamalla niitä koskevien lupahakemusten käsittelyä aluehallintovirastoissa ja niitä koskevien valitusten käsittelyä hallintotuomioistuimissa. Kokoomus kannattaa tavoitetta ja siksi suhtautuu kriittisesti hallituksen valitsemaan keinoon, jonka asiantuntijat ovat arvioineet voivan jopa hidastaa investointien etenemistä. Kokoomuksen mielestä on virheellinen ratkaisu sisällyttää osana EU-taksonomiaa säädetty ei merkittävää haittaa -periaate ja arviointimenettely lainsäädäntöömme asetuksineen.

Osana ympäristönsuojelulain mukaista lupaharkintaa huolehditaan ympäristömukaisuudesta, eikä sen päälle ole tarvetta tuoda uutta menettelyä lupaprosessiin pääsemiseksi. Kokoomus katsoo, että yritykset tai viranomaiset eivät saa nopeutettua prosesseja, jos sinne tuodaan lisää käsittelyportaita. Päinvastoin, tarvitaan aitoa sujuvoittamista. Siksi esityksessä kyse pitäisi olla luvituksen nopeuttamisesta eikä hankkeen kelpoisuudesta, sillä se tehdään jo osana kyseistä lupaprosessia. Esitykseen liittyvät lisämäärärahat olisi voitu käyttää vaikuttavammin ja tässä ajassa erittäin tärkeitä vihreän siirtymän investointeja nopeammin eteenpäin saaden.

Kiertotalouden kehittäminen vaatii panostuksia

Kokoomus katsoo, että kiertotaloutta parantamalla voidaan parhaiten säilyttää ihmisten elintaso ilman, että luonnonvaroja liikakäytetään. Kiertotalouden vauhdittamiseksi tarvitaan kuitenkin selkeää ja mahdollisimman yhdenmukaista lainsäädäntöä sekä taloudellisia kannusteita. Jätesäätely asettaa velvoitteita jätteiden kierrätykselle ja tuottajavastuulle, mutta niiden avulla ei ole onnistuttu saavuttamaan tarpeeksi kysyntää kierrätysraaka-aineille. Kierrätysmarkkinoiden alkuun pääsemistä tulisikin edistää erilaisin ohjauskeinoin, joista taloudelliset kannusteet ovat yksi.

Jotta kiertotaloustoimet ja vaihtoehtoisten materiaalien hyödyntäminen olisivat mahdollisia, tarvitsevat yritykset innovaatiotoimintaa tukevaa rahoitusta. Parlamentaarinen TKI-työryhmä ehdotti pitkäjänteisen rahoituksen turvaamista, jotta Suomi pääsee tavoitteeseensa nostaa tutkimus- ja kehittämismenot neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä. Kokoomus näkee työryhmän ehdottamien keinojen hyödyntämistä erityisen tärkeänä monien kiertotalouden ja puhtaiden energialähteiden kehittämiseksi.

Kestävän kehityksen budjetointi ohjaamaan rakennemuutosta

Kokoomuksen valiokuntaryhmä esittää, että kestävän kehityksen budjetointikäytäntöjä tulee vahvistaa ja laajentaa. Kestävän kehityksen budjetointikäytäntöjä on valjastettava tukemaan paitsi

Valiokunnan lausunto YmVL 39/2022 vp
Eriävä mielipide 2

hiilineutraaliustavoitetta edistävää rakennemuutosta ja sen myönteisiä talousvaikutuksia myös muita kestävän kehityksen tavoitteita.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 20.10.2022

Saara-Sofia Sirén kok
Kai Mykkänen kok
Mari-Leena Talvitie kok